

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Михайленко Владислава Вадимовича «Адміністративно-правові засади діяльності авторизованого економічного оператора», поданій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», підготовлений та затверджений на підставі публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення кафедрою адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 9 від 15 квітня 2025 р.)

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Стрімкий розвиток світових торговельних відносин зумовлює необхідність удосконалення механізмів митного адміністрування, особливо в контексті інтеграції України у міжнародні економічні процеси. Враховуючи прагнення держави до поглиблення співпраці з ЄС та гармонізації з міжнародними митними стандартами, дослідження адміністративно-правового забезпечення діяльності АЕО є надзвичайно актуальним.

Означена концепція є одним із ключових інструментів, спрямованих на поєднання спрощення процедур міжнародної торгівлі з необхідним рівнем митного контролю. Запровадження та функціонування програми АЕО в Україні безпосередньо пов'язані із зобов'язаннями держави за міжнародними угодами, зокрема, з Рамковими стандартами безпеки та сприяння світовій торгівлі Всесвітньої митної організації, а також з положеннями Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Адаптація митного законодавства України до норм ЄС вимагає формування ефективного та прозорого правового механізму отримання суб'єктами статусу АЕО та забезпечення реалізації їхніх прав і обов'язків. Це зумовлює необхідність глибокого аналізу чинної нормативної бази, практики її застосування та проблем, що виникають у процесі правозастосування.

Істотна увага в дослідженні приділена комплексу питань присвячених адміністративній процедурі у царині діяльності АЕО. Досліджено сутність,

зміст та структуру адміністративного провадження з надання авторизації АЕО, особливості застосування принципів адміністративної процедури в цьому провадженні тощо. Окремо поставлене питання оскарження рішень Держмитслужби в адміністративному порядку.

Особливості публічного адміністрування діяльності АЕО розкриті через специфіку взаємодії митних органів із суб'єктами зовнішньоекономічних відносин загалом та АЕО зокрема, а також через систему методів, за допомогою яких здійснюється таке адміністрування. З огляду на складність митно-правового регулювання та необхідність забезпечення високого рівня митної безпеки, особливий акцент поставлено на аналізі особливостей застосування контролю стосовно АЕО. У цьому контексті актуальним є дослідження ефективності контрольних повноважень, встановлених українським законодавством, у порівнянні з міжнародною практикою. Також заслуговує уваги порівняння систем заходів адміністративного примусу щодо АЕО, які передбачені митним законодавством України та митним законодавством ЄС.

Значимість даного дослідження додатково посилюється необхідністю визначення правової природи АЕО як суб'єкта адміністративного та митного права. Визнання підприємства таким, що отримало статус АЕО, має певні юридичні наслідки, зокрема надання специфічних переваг та спрощень, що суттєво впливають на процес його зовнішньоекономічної діяльності. Це породжує питання балансу між приватними та публічними інтересами у відносинах між митними органами та АЕО.

Важливим аспектом дослідження є оцінка ефективності існуючих адміністративних механізмів, спрямованих на забезпечення добросовісності АЕО в Україні. Це включає ідентифікацію правових прогалин, суперечностей та практичних труднощів, що виникають у процесі реалізації програми АЕО.

Тема даного дослідження має як теоретичне, так і практичне значення. З теоретичної точки зору вона сприяє розвитку адміністративного та митного права, уточнюючи правову природу АЕО, його роль у митному

адмініструванні та особливості взаємодії з державою. З практичної точки зору вона надає висновки щодо вдосконалення правового регулювання АЕО, забезпечення передбачуваності та прозорості адміністративних проваджень, а також посилення позицій України у царині міжнародної торгівлі. Враховуючи динамічні зміни у митному законодавстві та зростаючу роль митних механізмів у економічній діяльності, проведення цього дослідження є своєчасним і необхідним як для наукової спільноти, так і для практиків у сфері митного адміністрування.

Базові засади та основа даного дослідження ґрунтуються на працях таких відомих українських вчених як В. М. Гаращук, О. М. Шевчук, І. В. Несторишен, І. В. Бойко, П.В. Пашко, Г.Б. Мирошніченко, Ю.В. Штик, Л. М. Дорофєєва, Б. А. Кормич, О. Т. Зима, В.В. Угрин, А. В. Мазур, А. М. Школик, О. М. Соловійова, Т. Г. Острікова, К. М. Азізова, Н. Л. Авраменко, М. Е. Матвеєв, Т. М. Дорошенко, С. М. Шандрук, С. М. Канигін, та багатьох інших науковців.

Відносно поглибленого дослідження питань, що безпосередньо пов'язані із темою, науковою базою стали праці К.А. Сочка, О.Ф. Запорожець, І. В. Міщенко, В. Д. Бакуменко, А. В. Мазура, О. М. Вербицького, О. Т. Зими, В. П. Тимощука, І. В. Бойко, О. М. Соловійової, Л. М. Дорофєєвої, Т.В. Микитенко, О. М. Шевчука та інші, які в своїх публікаціях наголошують на необхідності подальших наукових досліджень у даному напрямку.

В Україні програма авторизованого економічного оператора була запроваджена в жовтні 2019 року. Це стало частиною процесу гармонізації національного митного законодавства з європейськими нормами та стандартами у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Тема даного дослідження узгоджується із Загальнодержавною програмою адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженою Законом України № 1629-IV від 18.03.2004 р., а також цільовою комплексною програмою «Конституційно-правові проблеми забезпечення верховенства права у функціонуванні механізму публічної

влади в Україні» Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (№ 0111u000966).

Тему роботи затверджено вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 4 від 23.11.2021 р.)

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. Метою дисертації є отримання нових результатів у формі наукових висновків стосовно адміністративно-правових засад діяльності АЕО в Україні, виявлення проблемних аспектів нормотворчості та правозастосування у вказаній сфері, а також надання обґрунтованих пропозицій і рекомендацій для їх вирішення.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

- прослідкувати історію впровадження інституту авторизованого економічного оператора в Україні та напрямки його подальшого розвитку;
- з'ясувати правову природу АЕО як інституту адміністративного права, визначити його роль у системі зовнішньоекономічних відносин та митно-правового регулювання;
- охарактеризувати систему нормативно-правових актів, що регулюють провадження з отримання статусу АЕО, контроль за дотриманням ним критеріїв та умов авторизації, систему методів публічного адміністрування його діяльності;
- оцінити ефективність взаємодії державних органів із АЕО, зокрема в контексті цифровізації документообігу та автоматизації митних процесів;
- з'ясувати особливості адміністративного провадження з надання авторизації АЕО та перевірити його на відповідність законодавству про адміністративну процедуру;
- висвітлити зарубіжний досвід регулювання АЕО (на прикладі ЄС, Канади, США) та визначити можливості його застосування в Україні;
- ідентифікувати прогалини та суперечності в українському законодавстві, що перешкоджають реалізації моделі АЕО на основі принципів прозорості та делегованого контролю;

- обґрунтувати пропозиції щодо гармонізації національних адміністративно-правових механізмів із стандартами ВМО та ЄС, зокрема через впровадження ризик-орієнтованого підходу, публічно-приватного партнерства та інституційних гарантій довіри;

- оцінити рівень ефективності використання адміністративного примусу стосовно АЕО та визначити напрямки його розвитку та удосконалення;

- окреслити проблему доцільності та виправданості укладення договорів з іншими державами стосовно взаємного визнання авторизації АЕО.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що представлена робота є одним із перших комплексних наукових досліджень адміністративно-правових засад діяльності АЕО в Україні. До найбільш вагомих результатів, які відображають наукову новизну роботи та виносяться на захист, належать такі положення.

вперше:

- встановлено що, система адміністративного примусу який застосовується до АЕО в Україні, на відміну від аналогічної системи в ЄС, позбавлена такої складової як адміністративні стягнення;

- виявлено недолік застосування принципу гарантування права особи на участь в адміністративному провадженні в межах провадження з надання авторизації АЕО, що полягає у позбавленні претендента на авторизацію права бути заслуханим у разі прийняття негативного адміністративного акту щодо нього;

- сформульовано пропозиції стосовно запровадження адміністративної відповідальності за порушення встановленого законодавством порядку здійснення фахової діяльності авторизованим економічним оператором;

- розкрито взаємозв'язок фрагментарності національного законодавства з низькою ефективністю моделі АЕО, що обумовлює

необхідність системної інтеграції ризик-орієнтованого контролю та преференційних режимів.

Удосконалено:

- визначення АЕО як підприємства, що відповідає критеріям, встановленим національним законодавством та міжнародними стандартами ВМО, отримало спеціальний статус (авторизацію), який підтверджує його надійність і надає доступ до певних пільг та спрощень;

- наукові положення щодо ролі АЕО в оптимізації міжнародної торгівлі, передбачуваності логістичних процедур та зменшенні організаційного навантаження на митні органи;

- обґрунтування необхідності та ефективності укладення міжнародних договорів про взаємне визнання державами-партнерами суб'єктів, що набули статусу АЕО;

- концепцію адаптації зарубіжного досвіду (ЄС, США, Канада) до українських реалій, зокрема, через запровадження механізмів, що були успішно реалізовані у зарубіжних практиках адміністрування АЕО.

Набули подальшого розвитку:

- позиції стосовно ролі та значення іноземного досвіду (передусім досвіду ЄС) під час впровадження в Україні інституту АЕО та формування відповідної нормативно-правової бази;

- характеристика концепції цифровізації митних процесів як чинника підвищення ефективності взаємодії АЕО з державними органами, зокрема через інтеграцію платформ електронного документообігу;

- погляди на систему нормативно-правових актів, що регулюють порядок набуття статусу АЕО, пільги та переваги, які з ним пов'язані, особливості діяльності АЕО та застосування до нього окремих методів публічного адміністрування, її межі та особливості становлення.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані і достовірні. Це

обумовлено застосуванням загальних, спеціальних методів та прийомів, які використовувалися для вирішення поставлених завдань та досягнення мети дослідження. Діалектичний метод дозволив розглянути адміністративно-правові засади діяльності АЕО у розвитку та взаємозв'язку з іншими елементами митної системи, виявити суперечності та закономірності їх функціонування. За допомогою методів формальної логіки (аналізу, синтезу, абстрагування) систематизовано нормативно-правову базу України, визначено структуру правового статусу АЕО та його роль у публічному управлінні (підрозділи 1.1 та 2.2). Історико-правовий метод застосовано для дослідження еволюції інституту АЕО в Україні, зокрема трансформації законодавства після 2019 року, а також впливу євроінтеграційних процесів на його становлення (підрозділ 1.1). Системно-структурний метод використано для аналізу взаємодії державних органів із АЕО, зокрема механізмів контролю, преференцій та цифрових інструментів (підрозділи 2.1 та 2.2), а структурно-функціональний метод — для вивчення функцій АЕО у контексті забезпечення митної безпеки та спрощення торгівлі (підрозділ 2.1). Порівняльно-правовий метод дозволив провести аналіз зарубіжного досвіду регулювання АЕО (ЄС, Канада, США) та визначити шляхи адаптації європейської моделі АЕО до українських реалій (підрозділ 2.3). Метод моделювання застосовано для розробки пропозицій щодо гармонізації національного законодавства з МК ЄС, зокрема впровадження ризик-орієнтованого підходу та автоматизованих платформ документообігу (підрозділи 2.1 та 2.3). Герменевтичний метод використано для інтерпретації наукових позицій щодо правової природи АЕО та його місця в адміністративному праві. Метод узагальнення дав змогу сформулювати висновки щодо ефективності адміністративно-правових механізмів регулювання АЕО, а також практичні рекомендації для законодавчої та інституційної оптимізації.

Нормативно-правову та інформаційну основу дослідження складають Митний кодекс України, міжнародно-правові акти, Закон України «Про

внесення змін до Митного кодексу України щодо імплементації деяких положень Митного кодексу Європейського Союзу», Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації положень Митного кодексу України щодо надання авторизацій», інші закони України, законодавство зарубіжних країн.

Теоретичну основу дисертації становлять наукові праці національних і зарубіжних правників у галузі адміністративного права, митного права та інших галузей права, а також загальної теорії права.

Емпіричною основою дослідження виступили нормативно-правові акти України та ЄС, що регулюють статус та діяльність авторизованих економічних операторів, міжнародні стандарти у митній сфері (зокрема, Рамкові стандарти безпеки SAFE), офіційні роз'яснення та інформаційні матеріали, розміщені на сайті Державної митної служби України, а також наукові публікації та аналітичні матеріали фахівців з питань митної справи та АЕО.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх застосування для вдосконалення правових та організаційних механізмів регулювання діяльності АЕО. У правозастосовній практиці висновки дослідження можуть стати в нагоді при вирішенні питань, щодо удосконалення процесу надання авторизації АЕО, моніторингу їх діяльності та адміністративного аудиту. Для бізнесу результати роботи стануть підґрунтям для розуміння переваг статусу АЕО, таких як спрощення митних процедур, зниження витрат та зростання конкурентоспроможності на міжнародних ринках, а також для орієнтування в адміністративних провадженнях, пов'язаних з статусом АЕО. У контексті євроінтеграції дослідження надає інструменти для адаптації національної системи до вимог ЄС, що є ключовим для реалізації Угоди про асоціацію. Теоретичні положення та аналіз зарубіжного досвіду можуть бути інтегровані у навчальні курси з адміністративного, митного та європейського права, а також використані при підготовці навчальних посібників. Окрім того,

розроблені пропозиції відкривають нові напрями для подальших наукових досліджень, зокрема щодо впливу цифровізації на митне адміністрування або ефективності моделі АЕО в умовах воєнного стану.

Апробація матеріалів дисертації. Дисертацію підготовлено на кафедрі адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, обговорено на засіданні кафедри, схвалено і рекомендовано до захисту. Основні положення дисертації оприлюднювалися і були предметом обговорення на науково-практичних конференціях: Джерела права в наукових юридичних дослідженнях (м. Харків, 17 червня 2022 р.), *Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations* (м. Амстердам, 23 лютого, 2024 р.), VII CISP Conference «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (м. Вінниця, 15 березня 2024 року), *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences* (м. Кембридж, 29 березня 2024 р.), *Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates* (м. Дніпро, 1-2 серпня 2024 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувача. Основні теоретичні положення й висновки дослідження відображено у 8 наукових працях: три наукові статті, опубліковані у фахових наукових виданнях України, що включені до міжнародних наукометричних баз; тези п'яти доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Наукові праці, які відображають основні результати дисертації:

1. Михайленко В.В. Правові засади адміністративного провадження з отримання авторизації авторизованого економічного оператора в Україні. Електронний журнал категорії Б «Наука і техніка сьогодні», Серія «Право». 2024. № 3 (31). С. 130-141.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-3\(31\)-130-141](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-3(31)-130-141)

2. Михайленко В.В. Основні моделі адміністрування авторизованих економічних операторів - зарубіжний досвід та його використання. Фаховий

(категорія Б) журнал “Наукові перспективи”, Серія “Право”. 2024. № 4 (46). С. 1091-1105.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-1091-1105](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-1091-1105)

3. Михайленко В.В. Особливості впровадження авторизованих економічних операторів у Європейському Союзі та Україні. Друкований журнал «Наукові інновації та передові технології», Серія «Право», (категорія Б). 2024. № 9 (37). С. 431-441.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-431-441](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-431-441)

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації:

1. Михайленко В. В. Роль джерел права у контексті формування інституту авторизованого економічного оператора в Україні. Джерела права в наукових юридичних дослідженнях: Тези доповідей Другого аспірантського круглого столу за курсом «Форми (джерела) права», (м. Харків, 17 червня 2022 року). / за кер. та ред. д. ю. н., проф. С. Максимова. Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2022. С. 47-50.

2. Михайленко В. В. Глобальні тенденції розвитку авторизованих економічних операторів та їх вплив на розвиток даного інституту в Україні. Advanced discoveries of modern science: experience, approaches and innovations: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the V International Scientific and Theoretical Conference (м. Амстердам, 23 лютого 2024 року). Амстердам, 2024. С. 95–96.

3. Михайленко В. В. Роль авторизованих економічних операторів у контексті економічної безпеки України. VII CISP Conference «SCIENTIFIC RESEARCHES AND METHODS OF THEIR CARRYING OUT: WORLD EXPERIENCE AND DOMESTIC REALITIES» (м. Вінниця, 15 березня 2024 року). Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2024. С. 111–113.

4. Михайленко В. В. Взаємне визнання програм авторизованих економічних операторів у світі: загальні умови та фактори розвитку.

Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the VI International Scientific and Practical Conference, Cambridge, March 29, 2024. Cambridge-Vinnitsia: P.C. Publishing House & European Scientific Platform (м. Кембридж, 29 березня 2024 року). Кембридж, 2024. С. 113–116.

5. Михайленко В. В. Статус авторизованого економічного оператора як інструмент ризик-менеджменту для суб'єктів підприємницької діяльності. Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Internet Conference (м. Дніпро, 1-2 серпня 2024 року). Дніпро, 2024. С. 205–207.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію виконано українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалу дослідження – науковий.

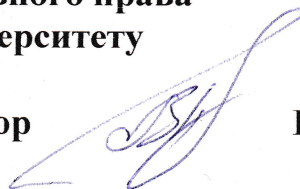
Загальний висновок. Дисертація Михайленко В. В. «Адміністративно-правові засади діяльності авторизованого економічного оператора» є кваліфікаційною науковою роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, що полягає в отриманні наукових та практичних висновків щодо адміністративно-правових засад діяльності авторизованого економічного оператора на основі аналізу вітчизняного й міжнародного досвіду.

Дисертація є самостійною науковою працею, яку виконано з дотриманням академічної доброчесності. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані авторкою самостійно й обґрунтовані на підставі особистих досліджень.

Дисертація Михайленко Владислава Вадимовича на тему «Адміністративно-правові засади діяльності авторизованого економічного оператора» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), та може бути подана до разової ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Головуючий на засіданні:
завідувач кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор**

Володимир ГАРАЩУК

15 квітня 2025 р.

